

ŽOLYNĖLIS

Vytauto Buterlevičiaus choreografija
Algimanto Bražinsko muzika

Įvairiose Lietuvos apylinkėse aptikta nemažai iškilmingų choreografinio folkloro pavyzdžių: tai „Iškilmingasis trejinis“, ne vienas adventinis šokis ir žaidimas, taip pat atklydusių iš kitų šalių, kurie pritapo ir įgavo lietuvišką atspalvį.

Vertingos medžiagos šia tema 1867 metais yra paskelbęs H. Gegužinskis („Tygodnik Iliustrowany“), šokius užrašinėjęs Ramyčios, Merkinės, Seirijų, Alytaus apylinkėse. Jis užrašė aštuonis šokius, tarp jų ir „Žolynėlį“. Gan smulkiai yra nusakęs jo šokimo būdą ir manierą: „Kai visos poros taip apėjo devynis kartus, vėl pradėjo nuo tanciaus, o po trijų apsisukimų iš naujo sustojo į eilę, kaip ankstesnėje figūroje. Tada kiekviena pora pradėjo paeiliui pakelti rankas ir pro jas pralįsti, taip poros keitėsi, kol nesugrįžo į savo vietas. Tokius pralindimus kartojo devynis kartus, ir kai šie judesiai į vieną ir kitą pusę daromi greitai, visa šokančiųjų grupė buvo panaši į vėjo siūbuojamą gėlę, ir tikriausiai nuo to šokis gavo „Žolynėlio“ pavadinimą.“ Tai paskatino sukurti sceninį šokį.

„Žolynėlis“ aprašytas dvylikai porų, nors nesunkiai jis pritaikomas ir aštuonioms. Jį sudaro septynios dalys ir keturių taktų įžanga, metras 3/4. Pirmoji, trečioji ir penktoji muzikos dalys yra 8 taktų, metras - 3/4; antroji ir ketvirtoji - 12 taktų, metras - mišrus; šeštoji dalis turi 16 taktų, metras - 3/4 ir septintoji muzikos dalis yra 11 taktų, metras 3/4. Pirmą kaną „Žolynėlį“ pašoko „Lietuvos“ ansamblis Vilniaus 670 metinių koncerte 1993 metais.

„Žolynėlį“ geriausiai tiktų šokti iškilmingais, nors ir kiek stilizuotais istoriniais kostiumais. Tai šokiui suteiktų iškilmingumo.

ŠOKIO ŽINGSNIAI

Pirmasis „Žolynėlio“ žingsnis atliekamas grojant pirmąją muzikos dalį ir trunka du taktus, metras 3/4. Pradinė padėtis - normali stovėseną.

1 taktas

„Viens“ – žengti paprastąjį žingsnį dešine koja pirmyn puspisščiais;

„ir“ – pristatyti kairę koją prie dešinės iki pusės pėdos (paprasta trečioji pozicija) liekant stovėti ant puspisščių;

„du-ir“ – vėl žengti dešine koja paprastąjį žingsnį pirmyn puspisščiais;

pakartoti „viens-ir“ judesius;

„trys“ – žengti dešine koja pirmyn, kairę koją tuo metu tiesti pirmyn naujam žingsniui.

2 taktas

„Viens“ – žengti paprastąjį žingsnį kaire koja pirmyn;

„du“ – žengti paprastąjį žingsnį dešine koja pirmyn;

„trys“ – žengti vieną paprastąjį žingsnį kaire koja.

Kitas žingsnis pradedamas vėl dešine koja (galima pradėti ir kaire).

Antrasis „Žolynėlio“ žingsnis atliekamas grojant trečiąją muzikos dalį ir trunka du taktus, metras 3/4. Pradinė padėtis normali stovėseną. Šokėjai stovi poroje. Mergina vaikinui iš dešinės, susikabinę pusiau suktiniškai.

1 taktas – pakartoti pirmojo „Žolynėlio“ žingsnio 1 takto judesius;

2 taktas – mergina šoka tris paprastuosius žingsnius pusračiu pro vaikiną priekį, atsistoja jam iš kitos pusės ir ištiesia kitą ranką; vaikiną apeiti reikia atsigręžus į jį, visą dėmesį skiriant vien jam. Kitą žingsnį pradėti kita koja.

Trečiasis „Žolynėlio“ žingsnis trunka tris taktus ir atliekamas grojant antrąją muzikos dalį, metras 2/4 ir 3/4. Pradinė padėtis - normali stovėseną.

1 taktas

„Viens“ – žengti paprastąjį žingsnį kaire koja pirmyn;

„du“ – žengti paprastąjį žingsnį dešine koja pirmyn ir tuo pačiu metu kairę koją pristatyti prie dešinės; kai-

rė koja truputį sulenкта ir mažumėlę pasukta per kelį.

2 taktas

„Viens“ – žengti kaire koja atgal;

„du“ – žengti dešine koja atgal ir tuo pačiu metu kairę koją truputį sulenкта per kelį pritraukti prie dešinės.

3 taktas

„Viens“ – žengti puspirščiais kaire koja į priekį;

„ir“ – pristatyti puspirščiais dešinę koją prie kairės;

„du ir“ – pakartoti „viens-ir“ judesius;

„trys-ir“ – pakartoti „viens-ir“ judesius dar kartą.

Kitą žingsnį pradėti kaire koja.

ŠOKIO EIGA

Šokėjai sustoja poromis scenos gilumos užkulisy: kairėje - 1-6 pora, dešinėje - 7-12; kairėje scenos pusėje mergina stovi vaikinui iš kairės, dešinėje - iš dešinės, poros susikabinusios pusiau suktiniškai: išorinė ranka vaikas paima vidinę merginos ranką ir kiek ištiesia pirmyn; laisvos vaikinų rankos ant liemens, merginos prilaiko sijoną. Šokis aprašomas 12 porų, nors jį gali šokti ir 8 poros.

Įžanga (4 tkt.)

Per įžangą šokėjai stovi.

Suėjimas (8 tkt.)

Grojama pirmoji muzikos dalis.

1-8 taktas

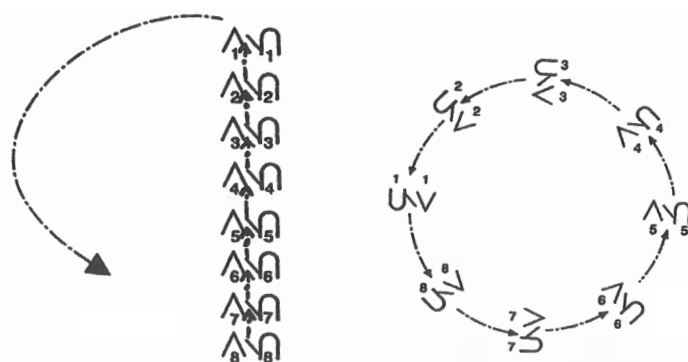
Keturiais antraisiais „Žolynėlio“ žingsniais poros šoka ratu dešinėn (1 brėž.), apšoka beveik visa ratą ir 8 takto pabaigoje sudaro bedrą ratą (2 brėž.).

Žiedelių plevėnimasis (12 tkt.)

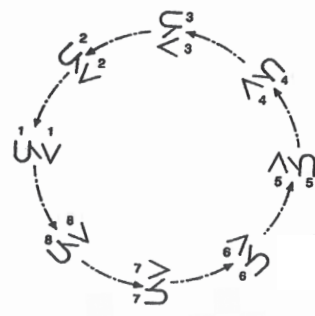
Grojama antroji muzikos dalis.

1-6 taktas

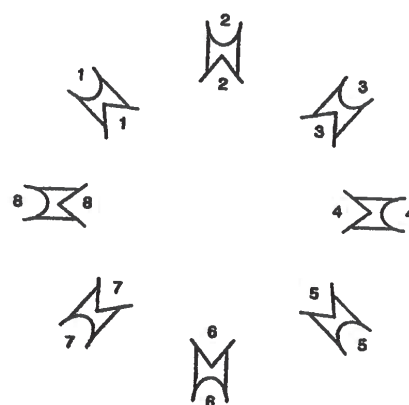
Poros trečiuoju „Žolynėlio“ žingsniu du kartus prieš

1 brėžinys

2 brėžinys

3 brėžinys

saulę paėjęja maždaug ketvirtį ratuko (2 brėž.). Paskutinio pristatomojo žingsnio metu poros šokėjai atsigrežia vienas į kitą ir susikabina abiem rankom paprastai žemai; vaikas lieka iš vidaus (3 brėž.).

7 taktas

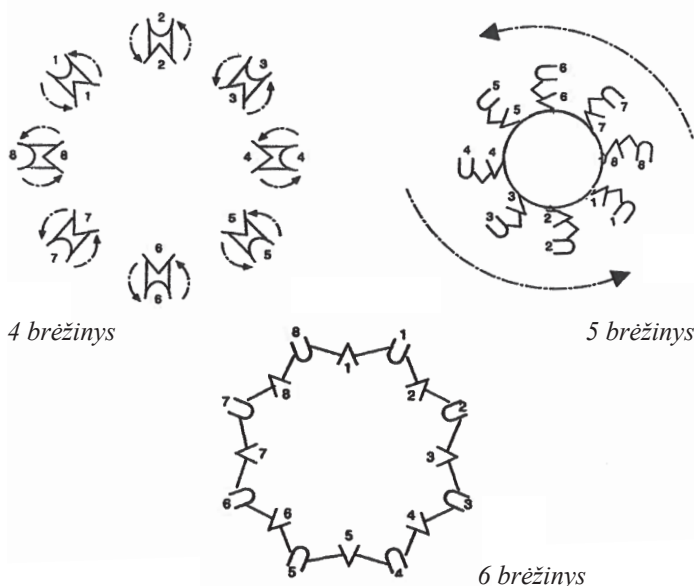
„Viens“ – pradėdami dešine koja, mergina ir vaikas žengia paprastąjį žingsnį vienas kito link; sukabintas rankas per šonus pakelia kiek aukščiau pečių;

„du“ – abu šoka dar vieną paprastąjį žingsnį vienas kito link; rankos tuo metu dar kyla į viršų iki pozicijos viršuje ir kiek į šonus - susidaro augančio medelio įspūdis.

8 taktas

„Viens“ – mergina ir vaikas, leisdami pro šonus rankas, dešine koja žengia atgal;

„du“ – abu žengia kaire koja atgal, leisdami rankas per šonus į padėtį paprastai žemai.

9 taktas

Taip pat susikabinę poroje, šokėjai trimis paprastaisiais žingsniais (žingsnis kas ketvirtinė) apeina pusę ratuko prieš saulę, pradėdami dešine koja (4 brėž.).

10-12 taktas

Šokėjai pakartoja 7-9 takto judesius, tik dabar jie pradeda šokti kaire koja ir poroje rateliu pažėję pasauliui.

Suėjimas į didįjį žiedą (8 tkt.)

Grojama trečioji muzikos dalis.

1-8 taktas

Poros, susikabinusios pusiau suktiniškai (vyrai rate iš vidaus), antruoju „Žolynėlio“ žingsniu šoka prieš saulę. Per paskutinius tris paprastuosius žingsnius vaikinai ratuką sumažina tiek, kad galėtų vienas kitam ant peties uždėti kairę ranką, o ištiesta dešinė ranka paima ištiestą merginos kairę ranką; merginų dešinė ranka nuleista (5 brėž.).

Didžiojo žiedo plevėnimas ir vainikas (12 tkt.)

Grojama ketvirtoji muzikos dalis.

1-6 taktas

Poros, išlaikydamos šią figūrą, šoka trečiuoju „Žolynėlio“ žingsniu du kartus ratu prieš saulę. Paskutinio

pristatomojo žingsnio metu šokėjai poroje pasisuka vienas priešais kitą (vyrai iš vidaus) ir paduoda vienas kitam dešinę ranką, o kairę - kaimynei (6 brėž.).

7-8 taktas

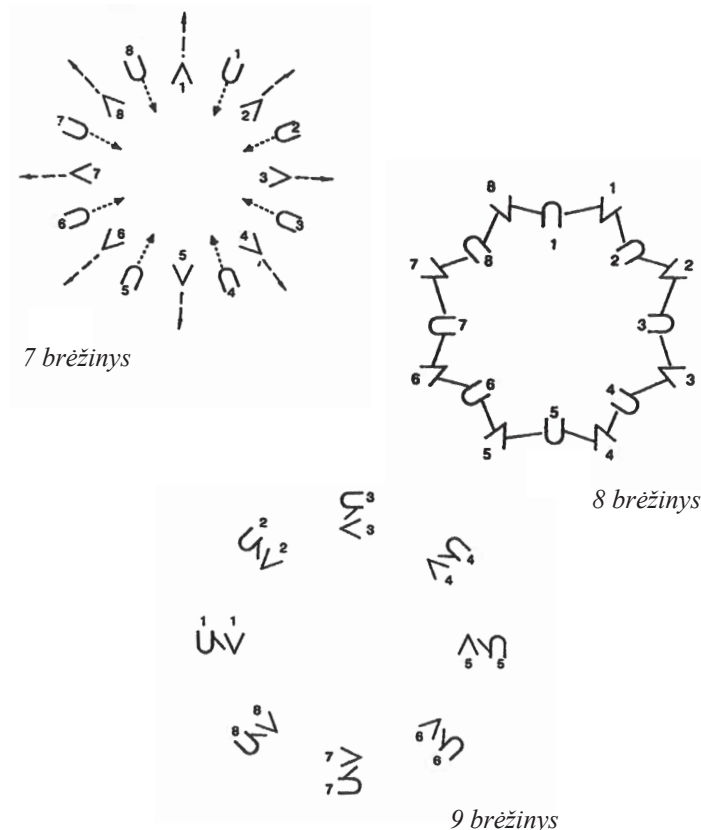
Šokėjai, susikabinę, kaip nurodyta 6 brėžinyje ir keldami sukabintas rankas į viršų, šoka du paprastuosius žingsnius vienas kito link – suartėdami ir atgal – nutoldami (7-8 tkt.), tarsi žiedeliai pleventų.

9 taktas

Šokėjai, paleidę rankas ir laikydami jas kadriliškam pynimui, trimis paprastaisiais žingsniais pasikeičia vietomis dešiniais pečiais (7 brėž.) ir vėl susikabina vainikui, tik dabar vaikinai yra rate iš išorės (8 brėž.).

10-12 taktas

Visi pakartoja 7-9 takto judesius, tik dabar šokti pradeda kaire koja ir poroje prasikeičia kairiais pečiais; pabaigoje visi vėl susikabina pusiau suktiniškai; vaikinai pasisukę kairiais pečiais į rato centrą (9 brėž.).

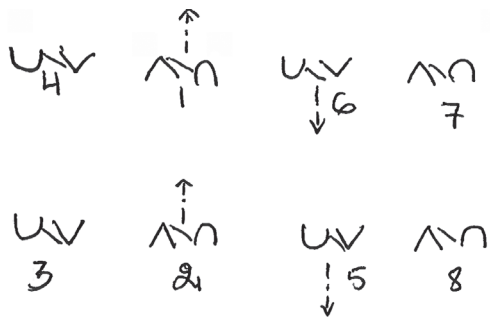

Suėjimas į „Žolynėlį“ (8 tkt.)

Grojama penktoji muzikos dalis,

1-4 taktas

Poros dviem antraisiais „Žolynėlio“ žingsniais prieš saulę nušoka apie ketvirtį ratuko (10 brėž.)

10 brėžinys

5-6 taktas

Poros vienu antruoju „Žolynėlio“ žingsniu sudaro eilės, kaip nurodyta 11 brėžinyje (veda 1-oji, 3-oji, 5-oji, 7-oji pora); pabaigoje merginos ir vaikinai poroje atsigrįžta vienas į kitą.

11 brėžinys

7-8 taktas

Merginos ir vaikinai šoka pirmuoju „Žolynėlio“ žingsniu, prasilenkdami kairiais pečiais, ir pabaigoje pro žiūrovus atsigrįžta į scenos vidurį (12 brėž.)

Didysis „Žolynėlis“ (16 tkt.)

Grojama šeštoji muzikos dalis.

Per šią figūrą palaipsniui visi turi pašokti su visais: pradeda dvi vidurinės merginų eilės ir po truputį į šoki įsitraukia visi. Šokti dar nepakviestieji iškilmingai stovi veidu pasisukę į scenos vidurį.

12 brėžinys

1 taktas

„Viens“ – merginos susikabina sulig pečiais nuo plaštakos iki alkūnės suglaustomis dešinėmis rankomis, o kairės rankas laiko laisvai, truputį pakeltas į šoną, šoka vieną ratilą – abi merginos, pradėdamos dešine koja į priekį, sukasi pasauliui, tuo pat metu kaire koja darydamos ratilą;

„du“ – šokėjos kairę koją pristato prie dešinės, o dešinę truputį pakelia nuo žemės;

„trys“ – dešine koja žengia labai mažą žingsnelį į priekį;

„ir“ – kairę koją pristato trečiąja pozicija.

2 taktas

„Viens“, „du“, „trys“ – kartojami 1 takto judesiai; per šiuos du taktus merginų poros apsuka pusantro ratuko (13 brėž.)

13 brėžinys

3 taktas

„Viens“ – dabar tokiu pat būdu, kaip 1-2 taktą, tik kairėmis rankomis, susikabina naujos merginų poros. Poros, pradėdamos dešine koja šoka vieną pristatomąjį žingsnį prieš saulę;

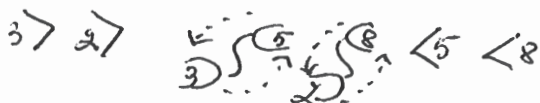
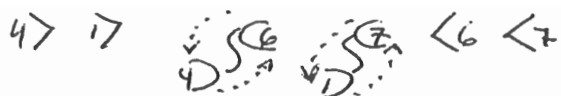
„du-ir“ – poros šoka dar vieną pristatomąjį žingsnį dešine koja ta pačia kryptimi;

„trys“ – poros šoka vieną paprastąjį žingsnį dešine koja.

4 taktas

„Viens“ – merginos, toliau sukdamosi apie bendrą ašį, šoka vieną paprastąjį žingsnį kaire koja;
„du“ – merginos, toliau sukdamosi apie bendrą ašį, šoka vieną paprastąjį žingsnį dešine koja;
„trys“ – jos šoka dar vieną paprastąjį žingsnį kaire koja, sukdamosi prieš saulę; taigi per 3-4 taktą jos apsuka pusantro ratuko (14 brėž.).

14 brėžinys

15 brėžinys

5-6 taktas

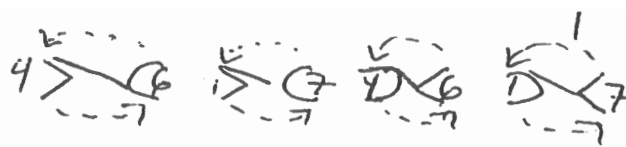
Merginos į šokį kviečia ir vaikus (15 brėž.).
Visi apsuka pusantro ratuko.

7-8 taktas

Pagaliau į šokį pakviečiami ir patys kraštiniai vaikinai, taigi dabar tokiu pat žingsniu kaip 3-4 taktą ir susikabinę kairėmis rankomis šoka pusantro ratuko (16 brėž.).

9-10 taktas

Kraštiniai vaikinai, vėl pasisukę veidu į scenos vidurį, iškilmingai stovi vietoje; Visi kiti kaip ir anksčiau susikabinę dešinėmis rankomis, pristatomuoju žingsniu sukasi apie bendrą ašį kaip 3-4 taktą (17 brėž.); poros sukasi pasauliui.

16 brėžinys

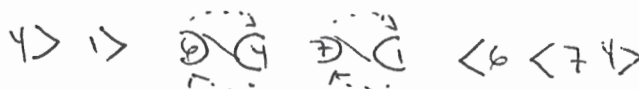
17 brėžinys

11-12 taktas

Atsiskyrę nuo merginų, scenos kraštuose stovi visi vaikinai; merginos, sudariusios naujas poras ir susikabinusios kairėmis rankomis, sukasi prieš saulę apie bendrą ašį pusantro ratuko, kaip 9-10 taktą; jos pradeda dešine koja (18 brėž.).

13-14 taktas

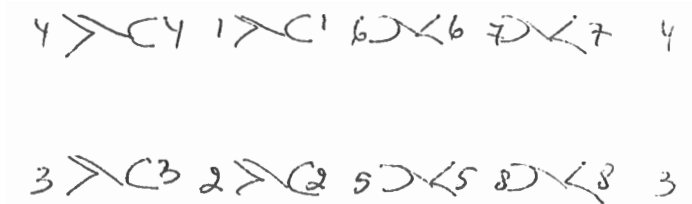
Merginos kaip ir anksčiau šoka su kitais vaikinais, susikabinusios dešinėmis rankomis. Naujos poros, šokdamos ratilą kaip ir 1-2 taktą, sukasi apie bendrą ašį. Scenos viduryje sukasi merginų poros, dešinėje ir kairėje pusėse - mišrios poros. Visi apsuka pusantro ratuko ir paleidžia rankas (19 brėž.).

18 brėžinys

19 brėžinys

20 brėžinys

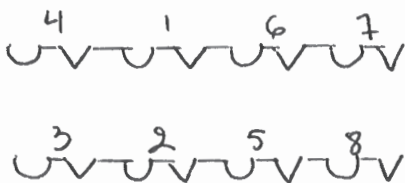
15-16 taktas

Pagaliau partneriai susitinka ir susikabinę kairėmis rankomis, apsisuka poroje prieš saulę trimis pristatomaisiais ir trimis paprastaisiais žingsniais beveik du ratukus (20 brėž.)

Žolynų virtimas pro vartus (11 tkt)

Grojama septintoji muzikos dalis 1-2 tkt.

Pirmosios eilės šokėjai, susikabinę rankomis paprastai žemai ir pradėdami dešine koja, šoka pirmąjį Žolynėlio žingsnį atbuli į scenos gilumą: žingsnio pradžioje jie palaipsniui kelia rankas į viršų, tarsi sudarydami vartus; paskutinės eilės šokėjai tuo pačiu metu, pradėdami dešine koja, šoka pirmąjį Žolynėlio žingsnį pro pakeltus vartus į priekį, kaip nurodyta 21 ir 22 brėž. Ir atsistoja priešais pirmosios eilės šokėjus.

21 brėžinys

22 brėžinys

3-4 taktas

Eilės keičiasi: pirmą eilę iš gilumos eina pro „vartus“, o antroji eilė, atsidūrusi priekyje, kelia rankas ir pirmuoju Žolynėlio žingsniu eina atbuli

5-8 taktas

Dar kartą pakartoja 1-4 tkt.

9 taktas

„Viens-ir“ – visų trijų eilių šokėjai, pradėdami dešine koja, šoka vieną paprastą pristatomąjį žingsnį į priekį ir po truputį kelia rankas į viršų sukabintas rankas.

„du ir“ – visi šoka dar vieną pristatomąjį žingsnį į priekį; rankos kyla į viršų;

„trys“ – visi šoka dar vieną pristatomąjį žingsnį dešine koja; su šiuo žingsniu rankos pakyla iki pečių. Visą taktą šokama ant puspisrčių.

10 taktas

Šokėjai, pradėdami kaire koja, šoka tokiu pat žingsniu (t.y. du pristatomojus ir vieną paprastąjį) pasistiebę ant puspisrčių: per alkūnes ištiestos rankos tolygiai toliau kyla į viršų; takto pabaigoje visų šokėjų rankos yra pakeltos į viršų.

11 taktas

Per pirmąją ketvirtinę šokėjai žengia dešine koja atgal, negiliai tūptelėdami ant dešinės kojos, o kairė lieka ištiesta į priekį. Pirmosios eilės šokėjai gerokai pasilenkia į priekį lyg nusilenkdami; sukabintas rankas jie nuleidžia iki kelių. Antrosios eilės šokėjai truputėlį pasilenkia per juosmenį ir rankas nuleidžia iki pečių. Trečiosios eilės šokėjai lieka išsitiesę, jų rankos pakel-

tos į viršų. Po kelių sekundžių visi atsitiesia, paleidžia sukabintas rankas ir, kiek pastovėję, oriai nusilenkia.

PASTABOS:

Sekite patikslintą aprašymą. Pabraukimu pažymėti skirtumai tarp aprašymo ir video nufilmuoto kursų metu „Dainavoje“. Teisingas atlikimas:

„Žiedelių plevenimas“:

7 taktas: žengti dešine koja pirmyn, kairę pristatyti šalia dešinės

8 taktas: žengti dešine koja atgal, kairę pristatyti šalia dešinės

9 taktas: apeina pusę ratuko prieš saulę, pradėdami dešine koja

10 taktas: dabar jie pradeda šokti kaire koja ir poroje rateliu paėjęja pasauliui.

Didžiojo žiedo plevenimas ir vainikas:

10-12 taktas: dabar šokti pradeda kaire koja ir poroje prasikeičia kairiais pečiais;

„Suėjimas į „Žolynėlį“:

suejimas į eiles per 5-6 taktą (per 3-čią kartą antruoju žingsniu).

⑥

⑦

c h a h c e D G